

Nr. 43.

Warszawa

$\frac{15}{27}$ paździer. 1866 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat 14.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Z nadejściem zimy polityka niejako zamarza. Dwa nowe traktaty pokojowe: włosko-austrjacki i prusko-saski usposabiają Europę do téj zimowéj drzémki, — co mogłoby najkorzystniéj wpłynąć na stosunki finansowe, gdyby usposobienia tego nierównoważyły okoliczności niepokojące. Okolicznościami takiemi są: dla Francji — zawikłania mexykańskie, a stąd zagrożenie kapitałów w pożyczkach mexykańskich umieszczonych, nieustalenie finansów włoskich, a stąd chwiejny kurs włoskiéj renty, znaczne kapitały francuskie pochłaniającéj, wreszcie niepomyślne żniwo tegoroczne, zapowiadające zwichnięcie bilansu handlowego; dla Anglji— objawiające się obecnie przesilenie spółek dróg żelaznych; dla Włoch — trudności skarbu publicznego i przedsiębierstw dróg żelaznych, oraz niepewność planów finansowych rządu; dla Niemiec—brak ogólny kapitałów, w obec nadzwyczajnych potrzeb, rozmaitemi reformami i przeobrażeniami spowodowanych, dla wszystkich wreszcie — kwestja wschodnia przybierająca wielkie zarysy. Wszystko to mąci stosunki przemysłu i handlu, paraliżuje obieg kapitałów, zacieśnia kredyt, i utrzymuje stan ogólnéj apatji i wyczekiwania.

Zresztą targ pieniężny paryski, przedstawia pewne ożywienie interesów. W bilansie bankowym okazuje się zmniejszenie funduszu metalicznego, a zwiększenie portfelu; papiery publiczne trzymają się wysoko, akcje dróg żelaznych ciągle się podnoszą. W Londynie przeciwnie powstał nowy popłoch z powodu ogłoszenia niewypłacalności na raz czterech spółek dróg żelaznych (*London-Chatam-Dover*, *Great Eastern*, *North British*, *South Eastern*).

Włochy w uroczystości objęcia Wenecji, nie miały jeszcze czasu ocenić doniosłości finansowéj tego niezaprzeczenie wielkiego faktu. Dotąd renta nietylko się nie podniosła, ale nawet spadła. Tłumaczy się to zresztą niewiadomością planów finansowych p. Scialoja, za długo w sekrecie trzymanych. Przypuszczają wydzierżawienie monopolu tabacznego spółce kapitalistów francuskich, połączone z pożyczką 400/m. fr.

Bank frankfurcki, wbrew ogólnemu dążeniu, podniósł skup z 4 na $4\frac{1}{2}$ %, a to skutkiem braku kapitałów, jaki się tam, a nawet w Berlinie objawia.

Giełda warszawska w ostatnim tygodniu leniwie się zachowała, zwłaszcza względem papierów publicznych; akcje prawie wcale negocjowane nie były. Ceny tych papierów pozostały prawie bez zmiany. W wexlach zagranicznych nastąpiło zniżenie od 1 do $1\frac{1}{2}$ %.

Na takie polepszenie waluty naszéj wpłynął niewątpliwie rosnący pokup na zboże i podwyższenie cen. Z Gdańska wielkie jest potrzebowanie do Francji.

Wexle na Berlin	2 m.	$123,^{6}$;	doraźnie	$124,^{6}$
„ Gdańsk	„	123;	„	124
„ Londyn	3 m.	122^{8};	„	$124,^{2}$
„ Wiedeń	2 m.	97;	„	$97,^{8}$

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 19—25 października.

	Stopa %	RÓWNIA (*pari*)	Piątek 19 paźd.	Sobota 20	Poniedz. 22	Wtorek 23	Środa 24	Czwar. 25	Stosunek do równi na 100.
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU						
1. Papiery publiczne.		R u b l e							
a) Rządowe.									
Polskie.									
Obligi Skarbowe (r. 100. 250. 500).	4	100	79,90	.	.	.	.	.	$79\frac{9}{10}$
Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4\frac{3}{25}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup..	4	75	102,50	.	.	.	.	.	$136\frac{2}{3}$
Cert. ban na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	51,25	.	.	.	.	.	$113\frac{9}{10}$
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
	5	30	34	.	.	.	.	.	$113\frac{1}{3}$
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	50	.	.	.		.	50
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	.	.	62	62,17	62,17	62,17	$62\frac{1}{6}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,61\frac{1}{9}$	.
Ruskie.									
5-ta pożyczka (500)............	5	100	*80	.	.	.	.	.	*80
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	111,50	111,33	111,50	.	.	111,75	$111\frac{3}{4}$
„ „ z 1866 r......	5	.	105,53	105	105,50	105,50	105,33	105.33	$105\frac{1}{3}$
Metaliki (300) lutowe	4	100	.	.	.	.	100	100	100
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	.	.	.	.	99,75	.	$99\frac{3}{4}$
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)..	5	100	.	.	.	.	.	*81	*81
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie.									
Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	82,75	.	82,25	82,25	82,33	.	$82\frac{1}{3}$
„ „ „ ser. 2	4	100	79,75	.	79,25	79,33	79,25	.	$79\frac{1}{4}$
kupon............	.	.	.	.	.	.	.	$1,36\frac{2}{3}$	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	67,25	.	67,50	.	.	68,25	$113\frac{3}{4}$
„ „ W-B. (100. 150) ...	4	100	.	.	.	.	.	*60,50	$*60\frac{1}{2}$
„ „ Teresp. (100).. ..	5	100	.	.	.	.	.	*91	*91
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	*93	.	*93
Rus.									
Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*123	.	.	.	.	.	$*98\frac{2}{3}$
Obligi D. Ż. W-Peters. (125. 500).	$4\frac{1}{2}$	100	91	.	.	.	.	.	91
2. Wexle.									
Berlin........(Tal. 100) 2 mies	.	92,857	116,55	116,40	115,65	115,05	114,60	114,75	$123\frac{3}{5}$
Gdańsk....... (100) „	.	92,857	116,25	116,10		.	114,30	.	123
Hamburg .....(M. B. 300) „	.	140,855	176, 0	176,10	175,50	.	.	174	$123\frac{1}{2}$
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	7,88	7,85	.	7,74	.	$122\frac{4}{5}$
Paryż ....(Fran. 300) 2 „	.	75,214	94,05	.	.	93,45	.	.	$124\frac{1}{5}$
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	90	.	.	.	97
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	.	*99	*99
3. Monety.									
Półimperjał....................	.	5,15	6,40	.	.	.	.	.	$124\frac{1}{4}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski..............	.	3	3,85	.	.	.	.	.	$128\frac{1}{3}$
Rubel srebrny..................	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6%	7 (8)	$4\frac{1}{2}$	3	5	5	$4\frac{1}{2}$	—
giełdowa:	—	9 (10)	4 ($4\frac{1}{4}$)	3	6	$4\frac{1}{4}$	4	4 ($4\frac{1}{2}$)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 16 paździer.	w ciągu tygod. przyb. (+) ub.(—)	w d. 23 paździer.
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel, wexli kraj w Warsz.	1.381.813, 06½	+ 130.502, 57 — 65.337, 78½	1.446.977, 85
1. Skup: Portfel, wexli kraj w Łodzi.	97.168, 79½	+ 4.579, 15 — 5.962 —	95.785, 94½
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	290.971, 36½	+ 43.870, 41½ — 78.705, 21½	256 139, 56½
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.610.344, 70	+ 66.790, 30 — 27.027, 02	1.650.107, 98
3. „ na zast. towarów (a) wełny .	369.210 —	+ 17.518, 52 — 21.368, 52	365.360 —
3. „ na zast. towarów (b) in. tow.	167.419, 70	+ 146, 93 — 7.756, 93	159.809, 70
Łącznie (3)	536.629, 70	— 11.460 —	525.169, 70
4. „ „ kosztowności ..	565 353, 31	+ 10.009, 99 — 3.407, 30	571.956 —
5. Otwarte kredyta	4.267.547, 13½	+ 616.693, 41½ — 598.812, 54	4.285.428, 01
6. Kasa: Monety srebrne	2.749.406, 11¼	— 2.827, 54	2.746.578, 57¼
6. Kasa: „ złote	30.477, 60	-	30.477, 60
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	309.311 —	+ 200 —	309.511 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	783.883 —	+ 11.168 —	795.051 —
Łącznie (6)	3.873.077, 71¼	+ 8.540, 46	3.881.618, 17¼

BILANS RUSKIEGO BANKU PAŃSTWA,

w d. 1/13 września 1866 r.

STAN CZYNNY.		STAN BIERNY.	
I. Rachunek funduszu wymiany i biletów kredytowych.			
1. Kasa wymiany:	rubli		rubli
złoto .... 53.114216, 37 srebro .... 6.700613, 88 obl. skar. ...... 24.000000, —	83 814830, 25	1. Bilety kredytowe w obiegu.	649 534455, —
2. Dług bezpr. skar. za bil. kredyt..	568.467029, 30		
II. Rachunek z likwidacji dawnych instytucij kredytowych.			
3. Dług skar. z poż. od dawnych ban.	37.238863, 22	2. Depozyta dawnych instyt. kredyt.	39.175592, 38
4. „ z pożyczek prywat, „ „	267.310604, 72	3. Rachunek likw. mosk. kasy depoz.	10.846114, 11
5. „ skarbu z oper. wykupowéj .	133.347136, 49	4. Bilety banku 5%-we...........	262.180000, —
6. Papiery %-we z opłaty pożyczek.	21.267975, 07	5. „ „ 4%-we....	69.307200, —
7. Rachunki z b. inst. kred., proc. i in.	23.772893, 13	6. Procenta, kupony i inne........	12.130208, 59
III. Rachunek obrotów bankowych.			
8. Kasa obrotowa	7.796969, 44	7. Kapitały banku zakł. 17.000000 + rezer. 2.949479	19.949479, —
9. Wexle i inne papiery terminowe.	13.093849, 25		
10. Pożyczki na pap. publ., akcje, obl. towary..................	40.601101, 50	8. Depozyta %-we banku: wymagalne...... 47.825349,32 +terminowe .... 30.163495,97 + kas oszczędn . 3.146638,46 +% od depoz.... 12.971952,65	94.107436, 40
11. Papiery %-we własnością banku będące......................	16.467785, 20		
12. Kapitały kantoru i oddziałów (9.400000) + rachunki z niemi (11.540133,71)	20.940133, 71	9. Rachunki bieżące %-we.........	12.805879, 20
		10. „ „ bez% skar. i zal.	33.895888, 39
13. Wydatki w zastępstwie skarbu poczynione	48.108114, 97	11. Bilety przekaz. na kant. i oddziały	22.942414, 93
		12. Zasiłki kantorom i oddziałom ...	52.055871, —
14. Rozmaite czynniki.............	5.734473, 06	13. Sumy przemijające i rozmaite ...	9.031220, 31
Rązem	1.287.961759, 31	Rązem	1.287.961759, 31

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 11/12 października.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n k ó w	
Fundusz metaliczny	681.217864	411.687650
Portfel	623.780407	553.738750
Zaliczenia na złoto i rozm.	53.524756	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	81.540200	310.476075
Dług skarbu i inne wart.	157.443885	375.000000
	1.597.507112	1.650.902475

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n k ó w	
Bilety w obiegu	971.392725	599.329125
Przekazy z term. kilkod.	25.103795	15.327125
Rachunki bieżące prywatne	255.327286	436.366825
Rachunki bieżące skarbowe	105 224822	156.654975
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony	7.044775	
Inne bierniki	50.913709	79.399425
	1.597.507112	1.650.902475

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Entretiens populaires sur l'économie politique**, p. Jules Martinelli. (Paris VIII, 268). Mamy wiele doskonałych podręczników Ekonomiki, jak pp. Garnier, Baudrillart, Le Hardy de Beaulieu, Rapet, Courcelle-Seneuil, do których dołączyć należy wyborną książeczkę, napisaną przez jednego z ich poprzedników Droz'a. Znane są one i dostatecznie ocenione przez wszystkich zajmujących się ekonomiką. Zdaje się wszakże że nie będziemy niesprawiedliwi względem pomienionych autorów, jeżeli powiemy, że ich prace, a szczególniéj te, których przeznaczeniem było oświecenie klasy roboczéj, nie zupełnie odpowiadają temu przeznaczeniu, a raczéj uważane być mogą za dzieła przygotowawcze dla mających zamiar poświęcić się studjom ekonomiki, i dla tego mniéj albo wcale nie są przystępne dla umysłów zupełnie jeszcze surowych, potrzebujących ostatnich rezultatów nauki, czyli prawd jasno i zrozumiale wyłożonych. Z drugiéj strony mały podręcznik p. Otto Hübner, przełożony na język francuski przez p. Le Hardy de Beaulieu, jest wyborną książeczką dla szkół elementarnych, — dla dzieci; lecz dla ludzi którzy wyszli z dzieciństwa i którzy, słusznie czy niesłusznie, nie chcą żeby ich traktowano jak dzieci,—dla robotników, ta mała książeczka, jakkolwiek z korzyścią może być czytana, nie wystarcza. Dla takich ludzi ubogiego umysłu, lub nakarmionych fałszywemi zasadami, potrzeba książki żywéj, jasnéj, zajmującéj, a zarazem poważnéj i treściwéj, któraby do nich mówiła językiem nauki i nie poniżała się do ckliwości i próżnéj deklamacji, a pomimo to była przystępną dla każdego. Taką książkę, przeznaczoną wyłącznie dla robotników, lecz napisaną dla wszystkich, sprobował ułożyć p. Martinelli, i jak nam się zdaje, bardzo szczęśliwie wywiązał się z zadania. Jesteśmy pewni, że każdy oświecony człowiek przeczyta tę pracę z przyjemnością i korzyścią; a każdy nieoświecony, przy dobréj chęci, również jéj nie odrzuci i wiele zdrowéj nauki z niéj zaczerpnie.

Dwie przyczyny objaśniają nam szczęśliwy rezultat tego prawdziwie trudnego zadania. Pierwszą jest, że p. Martinelli kocha rzeczywiście i zna doskonale tych do których przemawia; że stając się ich nauczycielem, nie ma nigdy na myśli okazywać im swéj wyższości. Drugą przyczyną, będącą wynikiem pierwszej, jest jasność i wyrazistość stylu, pozbawionego wszelkiéj wymuszoności,—stylu, przez który myśl autora przebija się jak niebo przez kryształ. Mówi to co potrzeba, nie więcéj jak potrzeba i należy.

Dodajmy jeszcze,—z czém sam autor się nie kryje, co przeciwnie za chlubę sobie uważa, - że dzieło które na widok publiczny wystawia, nie jest wyłącznie dziełem jego osobistém, lecz tylko streszczeniem dzieł Bastiat'a, którego Martinelli jest uczniem i szczerym zwolennikiem. Czém był Bastiat dla nauki, — wyłożył jasno Dr. Trepka w swych „Studjach ekonomicznych." P. Martinelli zebrał w swéj książce całą treść nauki Bastiat'a i uczynił ją przystępną dla każdego.

Zakończmy to krótkie sprawozdanie życzeniem, aby dziełko p. Martinelli doczekało się rychło dobrego przekładu na język polski i przyczyniło się do rozszerzenia zdrowéj nauki pomiędzy naszą ludnością roboczą.

— **Les machines et leur influence sur le développement de l'humanité**, *p. Fr. Passy.* Książeczka pod tą nazwą (230 stron), zawierająca dwa odczyty p. Passy miane w Paryżu, nietylko jest zręczną apologją machin, ale prawie historją cywilizacji. Jeżeli wprowadzeniu machin towarzyszą przewroty i cierpienia, to zwykle jest to złe chwilowe i miejscowe. Każdy zresztą postęp społeczny potrąca o pewne ustalone pozycje i interesa, jak każdy ruch sprawia tarcie.

— **Bilety kredytowe ruskie w obiegu** 1 stycznia 1866 r. (według sprawozdania Banku państwa za r. 1865).

	sztuk	na sumę rubli
1-o rublowe	65.201288	65.201288
3 "	34.719048	104.157144
5 "	18.227844	91.139220
10 "	8.754363	87.543630
25 "	5.404742	135.118550
50 "	1.887530	94.376500
100 "	729284	72.928400
=	134.924099	650.464732

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.